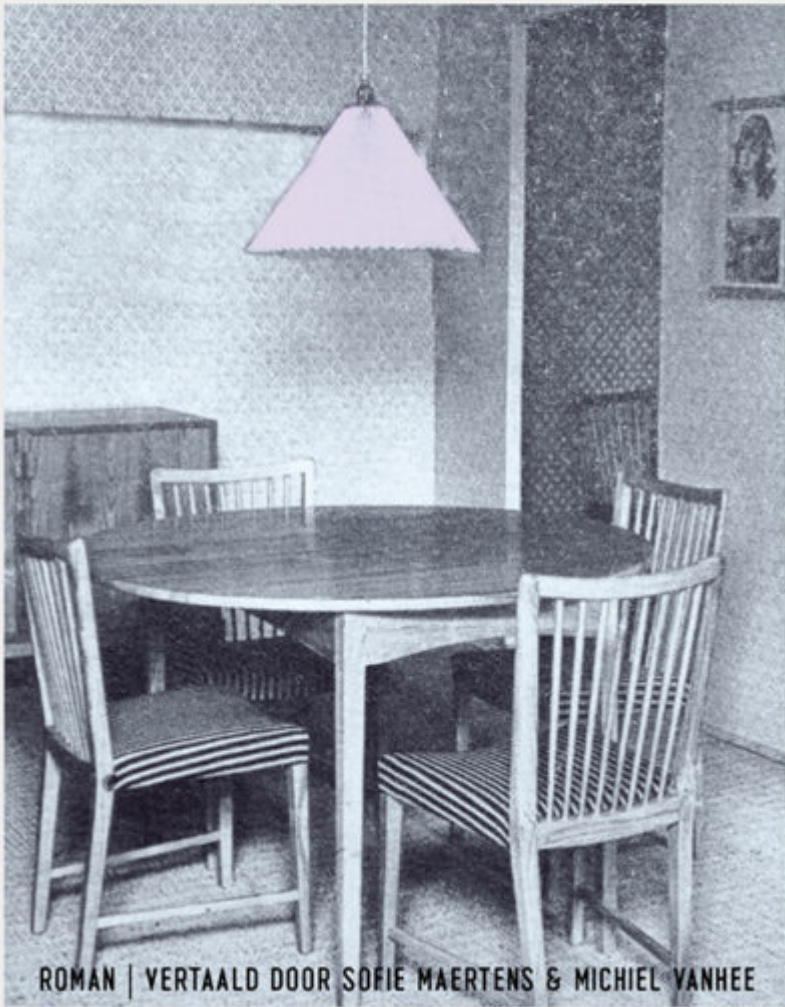

'Dagen in de geschiedenis van stilte' door Merethe Lindstrøm

WINNAAR VAN DE LITERatuurPRIJS VAN DE NOORDSE RAAD

MERETHE LINDSTRØM DAGEN IN DE GESCHIEDENIS VAN STILTE

Het leven is niet makkelijk en ook niet vrolijk. Dat weet Merethe Lindstrøm je goed in te pepere.

Het verhaal begint als een thriller. Er zijn dingen gebeurd en je mag als lezer niet gelijk weten wat precies. Mij irriteert dat. Pas verder lezend kom je erachter dat dit stijlmiddel heel goed het karakter van de hoofdpersoon Eva weergeeft. Ze benoemt het zelf als lafheid, ontwijking, stilzwijgen. Het hele verhaal is geschreven vanuit het ik perspectief en ook dat is passend. Eva kan niet van zichzelf loskomen. Je gunt haar graag wat meer zelfspot, relativering en humor. Door Merethe Lindstrøm's manier van schrijven wordt het toch een prachtig verhaal. Ze schrijft in makkelijke, korte zinnen. Dagelijkse zaken worden herkenbaar beschreven. Schijnbaar kabbelt het leven rustig voort, maar je voelt de onderhuidse spanning en het verdriet. Veel wordt (op zijn Scandinavisch) niet rechtstreeks benoemd.

Eva is getrouwd met Simon en samen hebben ze drie dochters. Simon was arts en Eva lerares, nu zijn ze beiden gepensioneerd. Pas op pagina 62 lees je dat Eva een kind heeft gekregen toen ze zeventien was en dat ze het jongetje na een paar maanden ter adoptie heeft aangeboden. Simon is de enige die dit weet. Simon moet leven met de herinneringen aan de onderduikperiode met zijn ouders en jongere broertje, de benauwdheid, de stilte en met de uitroeiing van de rest van de familie. Eva en Simon houden van elkaar, maar *"We slaagden er niet in om het te aanvaarden van elkaar"*. Eva kan

het voortdurende, depressief makende verdriet van Simon niet goed begrijpen en Simon kan niet goedkeuren dat Eva doet of ze een totale afwezigheid van verdriet en spijt heeft, en er met niemand over wil praten. Eva heeft nooit met hun kinderen over haar verdriet gesproken, en Simon nauwelijks over zijn historie.

Op aanraden van hun dochters nemen ze een hulp in de huishouding, Marija. Na een gewenningsperiode blijkt dat ze heel blij zijn met de hulp die Marija biedt, en dat ze min of meer vrienden van elkaar worden. Ze zijn van Marija gaan houden. Vanaf het allereerste begin, en steeds tussen alles door, wordt er verwezen naar het moeilijke en pijnlijke afscheid dat ze van Marija hebben moeten nemen na ruim drie jaar. De kinderen begrijpen het niet en zijn er erg boos om. Waarom, papa, mama? Stilte. Er wordt steeds maar niet verteld wat er is gebeurd.

Met Simon gaat het slecht, zijn gezondheid neemt af en hij vervalt in stilzwijgen. Het komt zo ver dat Simon een paar dagen per week naar de dagbesteding gaat. De kinderen dringen erop aan dat Eva een opname in een huis voor ouderen zal regelen. Voor Eva voelt dat als het 'afstaan' van Simon en dat roept herinneringen op aan het afstaan van haar zoontje. Dit alles wordt mooi en invoelbaar beschreven. Op pagina 198 is het dan zover! Als lezer mag je weten wat er is gebeurd met Marija:

Op een dag zijn Simon, Eva en Marija in de keuken en de buurman is langdurig bezig met een lawaaierige grastrimmer. Iedereen ergert zich eraan. Dan zegt Marija: *“Het zal wel een jood zijn.”* Er volgt een lange monoloog. *“Wat ze zei was banaal, zoals een kind dat een sprookje na vertelt... Haatdragend en simpel. De eenvoud van clichés, de taal van de holle frases. Over **hen**”*. Heel mooi lees je hoe Simon en Eva hier samen op reageren, eerst negeren en dan na dagen toch besluiten dat ze iets moeten doen. *“We lieten haar gaan”*. Wat dat betekent mag je zelf invullen. In ieder geval vertrekt Marija naar haar geboorteland Letland.

Aan het slot lees je eindelijk veel meer over de vreselijke historie van de familie van Simon en vertelt Eva hoe ze haar hele leven de gevoelens die ze had bij het afscheid van haar zoontje heeft weggedrukt. Ontroerend. De dochters weten nog steeds van niets. In die zin heeft het verhaal een open einde.

De titel van het boek past bij de stijl van het verhaal: een beetje vaag en geheimzinnig. De vertaling van Sofie Maertens en Michiel Vanhee vind ik mooi, uitstekend.

Uitgeverij Oevers, 2023

Pagina's 244

Vertaald uit het Noors door Sofie Maertens en Michiel Vanhee (*Dager i stillhetens historie*)

ISBN 978 9493 290 341

Recensie door Vera Berendsen, oktober 2023